

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Rozszerzenie ochrony oznaczeń geograficznych na produkty nierolne

(2015/C 140/03)

Sprawozdawca:	Maria Luisa Coppola (IT/EPL), członkini Rady Regionalnej i minister rządu regionalnego Veneto
Dokument źródłowy:	Zielona księga „Wykorzystanie tradycyjnej wiedzy fachowej Europy: możliwe rozszerzenie unijnej ochrony oznaczeń geograficznych na produkty nierolne” COM(2014) 469 final

I. ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Przyjmuje z zadowoleniem konsultacje zainicjowane przez zieloną księgę Komisji Europejskiej „Wykorzystanie tradycyjnej wiedzy fachowej Europy: możliwe rozszerzenie unijnej ochrony oznaczeń geograficznych na produkty nierolne”, przypominając, że w art. 3 TUE ochronę i rozwój europejskiego dziedzictwa kulturowego zalicza się do celów, które trzeba wziąć pod uwagę w ramach rozwoju rynku wewnętrznego. Pragnie również przypomnieć, że art. 118 TFUE ma na celu zagwarantowanie jednolitej ochrony praw własności intelektualnej w obrębie jednolitego rynku UE, a art. 169 TFUE zapewnia ochronę praw konsumentów (w tym wsparcie ich prawa do informacji).

2. Odnotowuje, że ochrona europejskiego dziedzictwa społecznego i kulturowego jest zależna również od docenienia wiedzy fachowej na temat rzemiosła i przemysłu, która od długiego czasu jest gromadzona w różnych regionach UE, i że prawidłowe informacje na temat wyrobów rzemieślniczych i przemysłowych mogą przyczynić się do zagwarantowania ochrony praw konsumentów.

3. Uważa, że europejskie regiony obfitują w produkty nierolne związane z tradycyjną wiedzą fachową (często podtrzymywaną przez mikro- i małe przedsiębiorstwa) i że odpowiednia promocja i ochrona tych produktów może przyczynić się do rozwoju UE na szczeblu lokalnym i regionalnym, zwłaszcza z gospodarczego i społecznego punktu widzenia, powstrzymując między innymi naganne zjawisko fałszerstwa i imitacji.

4. Zgadza się, że niezbędne jest zapewnienie poszanowania zasad ochrony oznaczeń geograficznych zgodnie z Porozumieniem w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS), które ma zastosowanie do wszystkich członków Światowej Organizacji Handlu.

5. Zwraca się do Komisji Europejskiej, by umożliwiła mu aktywny udział i zabranie głosu w procesie, który nastąpi po analizie odpowiedzi uzyskanych podczas konsultacji, zważywszy na jego zasadniczą rolę jako przedstawiciela instytucjonalnego władz lokalnych i regionalnych, a także na fakt, iż siłą rzeczy oznaczenia geograficzne mają charakter lokalny i regionalny.

Jak najlepsze wykorzystanie oznaczeń geograficznych: potencjalne korzyści wynikające z rozszerzenia unijnej ochrony oznaczeń geograficznych na produkty nierolne

6. Podkreśla, że Trybunał Sprawiedliwości potwierdził, iż oznaczenia geograficzne stanowią prawo własności intelektualnej⁽¹⁾, a także iż system ochrony oznaczeń geograficznych leży w wyłącznej kompetencji UE. W związku z tym uważa, że konieczne jest podjęcie działań na rzecz zharmonizowania, w ramach jednolitego europejskiego systemu, niejednorodnych systemów już istniejących w niektórych państwach członkowskich⁽²⁾.

⁽¹⁾ Zob. C-3/91, Turrón de Jijona, pkt 37 lub Prosciutto di Parma, C-108/01, pkt 64.

⁽²⁾ Belgia (Walonia), Bułgaria, Chorwacja, Republika Czeska, Estonia, Francja, Niemcy, Węgry, Łotwa, Polska, Portugalia, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Hiszpania (wyłącznie region Murcji).

7. Przypomina, że podczas dyskusji w sprawie możliwego rozszerzenia oznaczeń geograficznych na produkty nierolne trzeba należycie uwzględnić doświadczenia związane z już istniejącymi oznaczeniami geograficznymi dla produktów rolnych.
8. Uważa, że wzmocniona i zharmonizowana ochrona oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych przyczyniłaby się do rozwoju rynku wewnętrznego, dzięki różnym bezpośrednim skutkom pozytywnym (zwiększenie możliwości korzystania ze środków na promocję i ochronę zatrudnienia na wrażliwych gospodarczo obszarach), a także pośrednim skutkom pozytywnym (np. potencjalnemu wpływowi na turystykę), które wymieniono już w zielonej księdze Komisji Europejskiej.
9. Uważa, że rozszerzenie ochrony oznaczeń geograficznych na produkty nierolne może przynieść korzyści konsumentom jako dodatkowa pomoc w dokonywaniu świadomych wyborów konsumpcyjnych (pomimo szerokiej gamy produktów na rynku), umożliwiając im lepsze rozpoznanie autentyczności, oryginalności i jakości produktów.
10. Podkreśla, że zharmonizowany system ochrony oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych przyniósłby korzyści również z punktu widzenia stosunków Unii z państwami trzecimi. Jednolite stanowisko wzmocniłoby pozycję UE podczas negocjacji umów handlowych lub działań na rzecz ochrony własnych produktów na rynkach zagranicznych.
11. Podziela pogląd, że ochrona oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych może przyczynić się do utrzymania dziedzictwa kulturowego i artystycznego europejskich tradycji lokalnych i regionalnych, i proponuje, by w ewentualnych specyfikacjach produktu zawrzeć elementy odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw, tak by zwiększyć zdolność tych produktów do tworzenia kapitału społecznego na obszarach produkcji.

Możliwe formy ochrony oznaczeń geograficznych na szczeblu UE

12. Ma nadzieję, że stworzony system ochrony oznaczeń geograficznych produktów nierolnych będzie prostszy od już istniejącego systemu dla produktów rolnych, który – wskutek kolejnego poszerzania ochrony – obejmuje dzisiaj wiele rodzajów oznaczeń geograficznych, co może czasami dezorientować konsumentów.
13. Ma nadzieję, że etykiety stosowane w ramach oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych będą proste i łatwe do rozpoznania, a także że będzie się je umieszczać na produktach w języku kraju ich pochodzenia i/lub w języku angielskim.
14. Uważa, że – podobnie jak w wypadku oznaczeń geograficznych dla produktów rolnych – nowy system ochrony oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych powinien umożliwiać ochronę oznaczeń nieodnoszących się do nazw geograficznych, które są jednoznacznie związane z danym miejscem, z zastrzeżeniem odstępstw od ochrony przewidzianych już w porozumieniu TRIPS.
15. Zwraca uwagę, że podejście przekrojowe do ochrony oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych byłoby bardziej wskazane od podejścia sektorowego, gdyż zestaw zasad wspólnych dla wszystkich rodzajów produktów byłby z pewnością prostszy do zastosowania przez przedsiębiorstwa, a także władze krajowe, regionalne i lokalne.
16. Podkreśla, że w wypadku oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych wskazane byłoby zaplanowanie dwóch (nie więcej) różnych szczebli powiązania z danym obszarem, które odpowiadałyby obecnemu rozróżnieniu na produkty ChNP (silniejsze powiązanie) i ChOG (słabsze powiązanie) w odniesieniu do oznaczeń geograficznych produktów rolnych.
17. Ma nadzieję, że ewentualne specyfikacje produktów (decydujące o rejestracji oznaczenia geograficznego) będą zawierać informacje dotyczące użytych surowców, opis procesu produkcji, a także wzmiankę o powiązaniu produktu z obszarem lokalnym i ewentualne elementy odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstwa (gwarantujące zaangażowanie na rzecz samego obszaru).
18. Odnotowuje, że kryteria, które producenci będą musieli spełnić w celu uzyskania statusu oznaczenia geograficznego, nie powinny przeszkadzać w ewentualnych innowacjach dotyczących produktów lub poprawie skuteczności procesu produkcji.
19. Przypomina, że jednym z celów oznaczeń geograficznych jest zagwarantowanie konsumentom jakości. Choć uważa, że niemożliwe jest określenie jednolitego kryterium jakości, wskazane byłoby zapewnienie kontroli przestrzegania specyfikacji produktów przez cały okres ochrony. Kontrolę mogłyby prowadzić regionalne władze publiczne (lub partnerstwa publiczno-prywatne takie jak, na przykład, niektóre izby handlowe).

Jak wzmocnić ochronę

20. Uważa, że stworzenie jednolitego systemu ochrony oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych na szczeblu UE byłoby bardziej wskazane od harmonizacji poszczególnych przepisów krajowych, gdyż byłoby bardziej sprawiedliwe i gwarantowałoby te same ramy czasowe w całej UE.
21. Proponuje, by państwom członkowskim, w których przewiduje się już system ochrony oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych, zapewniono krótki okres przepisów przejściowych oparty na współistnieniu tych dwóch systemów (na przykład do 2020 r.), by następnie przejść ostatecznie do zastosowania jednolitego mechanizmu UE.
22. Uważa, że procedura rejestracji oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych powinna być obowiązkowa i opierać się na dwuetapowym systemie (tak jak ma to obecnie miejsce w wypadku oznaczeń geograficznych dla produktów rolnych), w ramach którego szczebel regionalny odpowiadałby za weryfikację specyfiki lokalnej, a szczebel europejski – za kontrolę wspólnych kryteriów dla całej UE.
23. Podkreśla, że terminy realizacji procedury wpisywania do rejestru oznaczeń geograficznych powinny być pewne i zagwarantowane przez prawo, tak by uniknąć spowolnienia całego procesu przez niewydolne organy administracji publicznej ze szkodą dla producentów.
24. Uważa, że producenci, ich stowarzyszenia i izby handlowe powinni być głównymi podmiotami upoważnionymi do wnioskowania o rejestrację oznaczenia geograficznego dla produktów nierolnych, lecz, że rozsądnym rozwiązaniem byłoby uściślenie, że w konkretnych i dobrze uzasadnionych wypadkach o rejestrację może się ubiegać jeden producent, jeden organ władzy lokalnej lub regionalnej bądź jedno stowarzyszenie konsumentów. Te same kategorie, które mają prawo do złożenia wniosku o rejestrację, powinny mieć prawo do wniesienia ewentualnego sprzeciwu.
25. Podkreśla, że – ze względu na obecną troskę o budżety publiczne – być może możliwe będzie zwrócenie się do producentów o wkład w celu uzyskania statusu oznaczenia geograficznego, pod warunkiem, że będzie to opłata jednorazowa, sprawiedliwa z punktu widzenia poniesionych kosztów i zastosowana w jednolity sposób w całej UE.

Zakres ochrony

26. Ma nadzieję, że poziom ochrony przyznany oznaczeniom geograficznym dla produktów nierolnych będzie taki sam jak ten przewidziany w art. 23 porozumienia TRIPS dla win i napojów spirytusowych, gdyż jest on odpowiedni dla praw producentów.
27. Proponuje, by system monitorowania mający na celu przestrzeganie praw dotyczących oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych miał charakter publiczny lub mieszany publiczno-prywatny, lecz, by w obu wypadkach wykorzystano umiejętności władz lokalnych i regionalnych, wzięwszy pod uwagę ich bezpośrednią więź z danym obszarem.
28. Ma świadomość, że ewentualne powodzenie systemu oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych może w pewnym stopniu zwiększyć ryzyko fałszerstwa lub imitacji przez konkurencyjnych producentów. Z tego względu trzeba będzie przewidzieć szybkie procedury ochrony, które umożliwią bezzwłoczne rozpoznanie i wyeliminowanie fałszerstw lub imitacji.
29. Uważa, że ochrona oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych nie powinna mieć ograniczonego czasu trwania, lecz raczej należy przewidywać możliwość jej zniesienia na tych samych warunkach, jakie przewiduje się dla oznaczeń geograficznych produktów rolnych.
30. Uważa, że potencjalne konflikty między oznaczeniami geograficznymi dla produktów nierolnych a znakami towarowymi powinny być rozstrzygane w ten sam sposób jak w odniesieniu do oznaczeń geograficznych dla produktów rolnych.
31. Podkreśla wreszcie, że dzięki wysokim kompetencjom KR-u w zakresie ukierunkowywania kwestii polityki lokalnej i regionalnej jego opinia powinna jeszcze bardziej wzmocnić i rozwinąć zalecenie w sprawie stworzenia systemu ochrony oznaczeń geograficznych dla produktów nierolnych w UE. Dlatego też postuluje, by Komisja Europejska przystąpiła do przedstawienia wniosku ustawodawczego w tym celu.

Bruksela, 12 lutego 2015 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA